



‘Water, bomen, bodem, schaduw- en zoneffect – dat is wat telt. Wat overblijft, zijn gebouwen’

Landschapsarchitect schetst groen als DNA van de stad tijdens Boom Innovatie Dag

Er is een nieuw type groen in de ontwerperswereld: geen *green lipstick* – groen dat alleen esthetisch wordt ingezet, maar ‘effectief groen’, of ‘performatief groen’, zoals Darius Reznek het noemt. Reznek, partner en ontwerper bij landschapsarchitectenbureau Karres en Brands: ‘De stad wordt verweven met groen, dat leven en zuurstof naar alle hoeken brengt, net als een bloedsomloop.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Groen heeft volgens Reznek als voordeel dat het klimaatbestendig is, een positieve bijdrage levert aan de waterhuishouding, luchtkwaliteit, koeling, biodiversiteit en voedselproductie en als geluidsdemping dient. Groen wordt steeds belangrijker in steden. ‘Men beseft: pas als er indrukwekkend of doelmatig groen is, willen mensen er leven en werken’, aldus de landschapsarchitect.

Oberbillwerder, Hamburg

Reznek vertelt over een project van Karres en Brands: ‘De 124 ha grote nieuwe wijk Oberbillwerder in Hamburg imponeert met het beeldbepalende, bijna veterane groen rond de 7000 woningen, kantoren en winkels. De nieuwe wijk is volledig volgens natuur- en landschapsregels opgebouwd. Groen is niet meer het invullen van resterende ruimte, maar is het ingebed in het DNA van de stad.’

Hamburg heeft decennialang ingebreed en verdicht, maar breidt de afgelopen tien jaar weer uit. Er ligt een enorme bouwopgave. Dit bouwen gebeurt in een weiland aan de zuidoostelijke rand van de stad. Met de trein ben je nog steeds binnen tien minuten in het centrum. De woningen in het nieuwe district zijn betaalbaar.

Water

In het te ontwikkelen gebied was weinig bebouwing. Het bestond uit moerasachtig weiland en landbouw; er stond geen enkele boom, behalve aan de randen van het weiland. Het was de vraag hoe het bureau een aantrekkelijke stadsuitbreiding kon maken die niet ‘standaard’ zou zijn. Het bureau moest ook rekening houden met de Duitse regels voor stedenbouw, verkeer en architectuur. Reznek: ‘We zijn begonnen met het vormgeven van een watersysteem, dat we in het hele gebied wilden uitrollen. Het gebied is in een verleden namelijk ingepolderd door Hollanders. Water is dus een belangrijk thema voor dit gebied. De opbouw van de bodem vormde een uitdaging. We mochten niet door een beschermde kleilaag heen, omdat daaronder bijzondere ondergrondse watersystemen zitten. Maar boven die kleilaag ligt moerasachtig weiland, dat na regen drassig wordt. We hebben deze gegevens verwerkt in ons plan. Water is een pluspunt geworden; mensen kunnen aan het water wonen. Op hoger gelegen delen woont men aan wadi’s en groene systemen. Waterstrookjes en waterpartijen bepalen de lengte en breedte van de straten. Water is niet meer een belemmering, maar een unieke kwaliteit.’



Hilversum



Karres en Brands

**‘De toekomst van de stad
heeft niets met architectuur te
maken, maar alles met groen’**



‘Om smallere straten zonder parkeerplaatsen te kunnen maken, moet je anders met de regelgeving omgaan’

Alles met groen hart verbonden

Het groen in de nieuwe wijk oogt als een bloedsomloop, van centrale parken tot kleinschalige plekken. ‘Het groen is veel meer ingebed. Je ziet het in straten, langs muren en op daken. Het groen varieert van wadi’s tot bomenlanen, grasvelden en biodiverse beplanting.’

Een park vormt het groene hart van de gehele infrastructuur. Het verbindt alle delen van de wijk met elkaar en vangt al het regenwater op. Het water wordt ook gebruikt voor sport: je kunt erin kanoën en zwemmen, er zijn wandel- en fietsroutes langs het water. Stedelijke en natuurlijke plekken wisselen elkaar af. *Mobility hubs* zijn aangewezen plaatsen waar men met de auto mag komen; de straten zijn alleen voor voetgangers, fietsers en voertuigen voor mindervaliden. ‘De straten zijn smaller dan gebruikelijk, maar er is meer ruimte voor groen, want er zijn geen parkeerplaatsen en rijbanen ingetekend. Steden hoeven niet op gebouwen en auto’s berekend te zijn; ze kunnen ook voor de mens en de natuur gebouwd zijn. Water, bomen, bodem, schaduw- en zoneffect, de ori-

ëntatie van de straten – dat is wat telt. Alles wat overblijft, zijn gebouwen.’

Nieuwe ontwerpregels

Karres en Brands hebben daarmee feitelijk de Duitse regels voor verkeer en stedenbouw omzeild. ‘Om smallere straten zonder parkeerplaatsen te maken, moet je anders met de regelgeving omgaan, en ook om meervoudig gebruik van ruimte te faciliteren. Groen kan bijvoorbeeld als sportplek, speelplek of plek voor waterretentie dienen. Parkeerplaatsen verdwijnen; daarvoor in de plaats komen parkeergarages die dienen als batterij van de stad: de geproduceerde energie wordt opgeslagen in batterijen van elektrische auto’s.’

Om dit allemaal te faciliteren en om de haalbaarheid te onderzoeken, heeft Oberbillwerder de status van pilotproject gekregen. Reznik: ‘Dat betekent dat we hier anders proberen om te gaan met de Duitse regelgeving. Met verkeersexperts, de gemeente en IBA Hamburg is er veel gediscussieerd over toekomstige mogelijkheden. Een van de eerste aanpassingen is dat er een ander beleid voor hulpdiensten

komt, zodat je smallere straten kunt maken. Oberbillwerder was hiervoor de aanleiding, maar ook andere projecten. De belangrijkste boodschap is dat we anders moeten omgaan met regelgeving als we de stad voor mens en groen willen ontwerpen. Dit is nu te veel gebaseerd op architectuur, typologie, infrastructuur en auto.’

Reznik zegt ook dat het veranderen van de stedenbouwkundige regels een noodzaak is. ‘Voor het klimaat is het dringend noodzakelijk om een nieuwe manier voor stadsontwerp te vinden. Wanneer het heel hard regent, lopen veel steden onder water. Wanneer er veel zon is, is de temperatuur in de stad niet om uit te houden. Groen speelt een centrale rol in de wape-ning tegen klimaatverandering en de negatieve effecten daarvan.’

Boom Innovatie Dag

Tijdens de Boom Innovatie Dag zal Reznik effectief groen ook toelichten aan de hand van twee andere projecten. ‘Het verticale dorp Mark in Utrecht geeft groen een nieuwe betekenis. Midden in Utrecht ligt een #Ltiny forest\$L, met ruimte voor biodiversiteit en natuur. Groen wordt hier vooral als technologische innovatie ingezet om voedsel te produceren’, legt hij uit. Over de inrichting van een #Lopen space\$L in Moskou, genaamd #LBack to the future\$L, zegt hij: ‘Het historische landschap wordt ingezet als middel om de stad identiteit en herkenbaarheid te geven, door natuurlijke kenmerken en landschappelijke structuren te herstellen. Hiernaast worden ook ecosysteemdiensten toegepast om de stad klimaatbestendig te maken.’



Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31065/water-bomen-bodem-schaduw-en-zoneffect---dat-is-wat-telt.-wat-overblijft-zijn-gebouwen